

УДК 780

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-5>

**Юлія КАРЧОВА**

кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри естрадного та народного співу, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61057

**ORCID:** 0000-0001-5970-086X

**Бібліографічний опис статті:** Карчова, Ю. (2023). Народнопісенне виконавство у сучасному національному музикологічному дискурсі. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 32–38, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-5>

## НАРОДНОПІСЕННЕ ВИКОНАВСТВО У СУЧАСНОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗИКОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

*Народнопісенне виконавство – атрибутивний маркер українського художнього простору, феноменологічна та онтологічна специфіка якого завжди була у фокусі уваги музикологічного знання. Мета статті – виявлення провідних концептуальних спрямувань у музикологічному дискурсі щодо питань народнопісенного виконавства. Методологія дослідження має основою засади системного підходу, аналізу та синтезу. Наукова новизна полягає у систематизації та окресленні новітніх спрямувань сучасного музикологічного знання, спрямованих на висвітлення феноменологічної та онтологічної специфіки народнопісенного мистецтва. Висновки. У статті на ґрунті аналізу сучасних досліджень із широкого кола питань народнопісенного виконавства висвітлено специфіку таких провідних дослідницьких модусів, як: феноменологічний, орієнтований виявлення специфіки виконавського фольклоризму та аматорства як культурного феномену; культурологічний, у межах якого конструюється новітнє осмислення народнопісенного мистецтва як художнього відбиття генного коду та менталітету нації, чинника ідентичності та буття традиційної етнокультури; регіональний, який вирізняється поглибленим дослідженням історії та виконавської специфіки народнопісенного виконавства, зокрема і в контексті діяльності української діаспори; методичний, у межах якого постають нові питання педагогіки, пов'язані з потребою посилення значущості українознавчого фундаменту сучасної фахової підготовки виконавця народної пісні, регіонально маркованих навичок виконавства та емоційної компоненти народнопісенного мистецтва, його режисерського оформлення та синтезу з маркерами мистецтва естради; персональний, позначений спрямованістю на виявлення специфіки інтерпретування народнопісенної виконавської парадигми у творчості видатних виконавиць народної пісні; термінологічний, який характеризується тенденцією розширення термінологічного апарату з питань народнопісенного виконавства, активізацією обігу понять «етноестетика», «народнопісенне амплуа»; функціональний, орієнтований на висвітлення проблем буття народнопісенного мистецтва у художньому просторі сучасності.*

**Ключові слова:** народнопісенне виконавство, музикологічний дискурс, народнопісенна виконавська парадигма, феноменологія та онтологія виконавства.

**Yulia KARCHOVA**

Candidate of Art Studies, Senior Lecturer at the Department of Department of Pop and Folk Singing, Kharkiv State Academy of Culture, 4 Bursatskyi uzviz, Kharkiv, Ukraine, 61057

**ORCID:** 0000-0001-5970-086X

**To cite this article:** Karchova, Yu. (2023). Narodnospisenne vykonavstvo u suchasnomu natsionalnomu muzykologichnomu dyskursi [Folk song performance in the modern national musicological discourse]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 32–38, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-5>

## FOLK SONG PERFORMANCE IN THE MODERN NATIONAL MUSICOLOGICAL DISCOURSE

*Folk song performance is an attribute marker of the Ukrainian artistic space, the phenomenological and ontological specificity of which has always been the focus musicological knowledge. The purpose of the article is to identify the leading conceptual direction in the musicological discourse on issues of folk song performance. The research methodology is based on the principle of the system approach, analysis and synthesis. The scientific novelty consists in the systematization and delineation of the latest directions of modern musicological knowledge aimed at highlighting the phenomenological*

and ontological specificity of folk song art. Conclusion. The article, based on the analysis of modern research on a wide range of issues of folk song performance, highlights the specifics of such leading research modes as: phenomenological, focused identification of the specifics of performing folklorism and amateurism as a cultural phenomenon; cultural, within which the newest understanding of folk song art is constructed as an artistic reflection of the genetic code and mentality of the nation, a factor of identity and being of traditional ethnoculture; regional, which is distinguished by an in-depth study of the history and performance specifics of folk song performance, in particular in the context of the activities of the Ukrainian diaspora; methodical, within which new question of pedagogy arise, related to the need to strengthen the significance of the Ukrainian studies foundation of the modern professional training of a folk song performer; regionally marked performance skills and the emotional component of folk song art, its directing and synthesis with the markers of pop art; personal, marked by the focus on identifying the specifics of the interpretation of the folk song performance paradigm in the works of outstanding folk song performers; terminological, which is characterized by the tendency to expand the terminological apparatus on issues of folk song performance, activation of the circulation of the concept «ethnoaesthetic», «folk song role»; functional, focused on highlighting the problems of existence of folk song art in the artistic space of modernity.

**Key words:** folk song performance, musicological discourse, folk song performance paradigm, phenomenology and ontology of performance.

**Актуальність проблеми.** Сучасний національний художній простір, позначений плюралізмом спрямувань творчих пошуків, демонструє водночас і потужну тенденцію відродження національних духовних джерел. Резонуючи із глокалізаційними інтенціями (Уманець, 2020), ця тенденція пов'язана як із актуалізацією ментальних національних настанов, активізацією звернення до архетипів – концептів української культури, апеляціями до історичної, культурної пам'яті, так і інтенсифікацією функціонування народнопісенного виконавства та його маркерів у палітрі засобів виразності музичного мистецтва.

Набуття народнопісенною виконавською парадигмою нового статусу повноправної компоненти сучасного національного музичного мистецтва детермінується і тим, що і у повноті своїх атрибутивних ознак, і в редукованому вигляді окремих його виразних складових вона просякає нині і академічну, і естрадну сферу. Як своєрідна ланка їх єднання та один із засобів формування нового простору національного художнього мислення, в якому в нерозривному синтезі постають як традиції, так і новації, народнопісенне виконавство є змістотворним чинником національної культури в діахронії та синхронії.

Сучасним українським музикологічним знанням накопичений значний досвід щодо опанування народнопісенного виконавства, проте наявним є й формування своєрідної лакуни щодо його узагальнення, що обумовлює актуалізацію запропонованого у статті дослідницького модусу. Актуальність статті обумовлена також активізацією репрезентації народнопісенного виконавства у просторі світової куль-

тури саме як маркера національної культури, чинника привернення уваги світової художньої спільноти до її питомих джерел як імпульсів – потенційних спрямувань буття національних культур за умов глобалізаційних тенденцій.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій** засвідчує масштабність дослідницької сфери із широкого кола питань народнопісенного виконавства, фундамент якої сформований працями В. Антонюк, О. Бенч-Шокало, Х. Вовка, В. Гнатюка, М. Гордійчука, С. Гріци, О. Дея, А. Іваницького, Ф. Колесси, К. Квітки, І. Ляшенка, О. Мурзіної, Г. Нудьги, О. Правдюка, Г. Танцюри та ін. Продовжуючи традиції, закладені фундаторами дослідження народнопісенного мистецтва, сучасні науковці утверджують його в новому статусі самостійної та самодостатньої царини національного мистецтва. Закарбуванням такого нового статусу є монографія «Сучасне вокальне мистецтво в Україні», окремих масштабний розділ складають розвідки Н. Жайворонок, Т. Шкільної, І. Сінельнікова, В. Сінельнікової, І. Кдирової, присвячені питанням генези народного співу, специфіки автентичного співу у сценічному просторі, особливостям вокальної роботи та репертуарної політики фольклорних ансамблів, зокрема дитячих. У новому статусі та в традиційній для національного музикологічного дискурсу різноспрямованості ракурсів осмислення специфіки та функціонування в сучасному художньому просторі, народнопісенне виконавство постає у працях із широкого кола питань – проблеми його сучасного буття висвітлюють О. Тюрикова, Р. Синиця (2021), зокрема в контексті новітніх стильових пошуків українських композиторів – В. Горобець, О. Снопко

та Н. Регеша, а також В. Дріневська та С. Власова, особливості його виконавських модифікацій висвітлює Т. Шнуренко (2021). Питання виконавської специфіки, зокрема в регіональному та персональному ракурсі, досліджують О. Скопцова, А. Ковбасюк (2017), В. Горобець, В. Сластьон та С. Палига, Н. Пиж'янова (2019), Ю. Радкевич (2018), В. Осипенко, Т. Шершова (2021), Р. Лоцман, Я. Куришко. Педагогічні виміри народно-пісенного виконавства перебувають у фокусі уваги В. Дріневської (2018), Р. Лоцман (2012), Н. Регеша та О. Скопцової (2021), Г. Яківчук та інші.

Проте попри первинно заявлену авторами проблематику розвідок їх вирізняє мультипроблемна аура. Це обумовлює складання сучасним музикологічним знанням провідних модусів осмислення феноменологічної специфіки та особливостей функціонування народно-пісенного виконавства у сучасному національному художньому просторі, виявлення та узагальнення яких є значущим дослідницьким завданням.

**Мета дослідження** – виявлення провідних концептуальних спрямувань у музикологічному дискурсі щодо питань народно-пісенного виконавства.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Темп і масштаби активного процесу «входження» народно-пісенного виконавства у сучасний художній простір на межі ХХ–ХХІ ст. наочно віддзеркалюють гостроту проблеми національної ідентифікації у її художньому вимірі. Ця проблема в її індивідуальному, виконавському та загальному, національному вимірах пов'язана із історико-культурною необхідністю формування та розвитку тих спрямувань художньої практики, які резонують із парадигмальними настановами постсучасності та водночас слугують національно маркованими чинниками художніх просторів. Зберігаючи на концептуальному, ментальному, власне виконавському, виразовому рівнях глибинні пласти національної культурної, історичної пам'яті, українське народно-пісенне виконавство нині стає тим рушієм буття мистецтва, інтенсивність, масштабність та всепроникність якого проблематизує його дослідження у сучасному музикологічному дискурсі.

У широкому колі питань, із ним пов'язаних, видається можливим, з одного боку акценту-

вати різноманіття дослідницьких алгоритмів, детермінованих насамперед первинною плюралістичністю народно-пісенного виконавства – сольного та гуртового, у вимірах академічного, естрадного мистецтва та в самостійному варіанті репрезентації, а також у різних варіантах модифікування.

З іншого боку, у різноманітті спрямувань, попри певну синтезуючу орієнтованість розвідок із питань народно-пісенного виконавства, наявними є декілька провідних модусів його дослідження, позначених як зв'язками із традиційними для музикологічної думки царинами, так і новаційністю ракурсів осмислення.

Традиційно у фокусі уваги дослідників перебувають питання феноменології народно-пісенного виконавства у діахронному та синхронному ракурсах та різноманітних виконавських проявах, зокрема виконавського фольклоризму, до висвітлення особливостей функціонування якого в діахронії та синхронії звертається Н. Пиж'янова (2019). Новаційним в означеному вимірі є окреслення контурів аматорства як значущої компоненти сучасного народно-пісенного виконавства. Позиціонуючи аматорство як культурний феномен, Т. Шнуренко (2021), наголошує на виконанні ним функції у сучасному «механізмі збереження культурної ідентичності у світлі глобалізаційних процесів» (2021, с. 301) та характерній для нього інтерпретаційній інтенції, яка слугує чинником активізації естрадно-сценічної репрезентації народно-пісенної традиції.

Пріоритетним напрямом, який привертає увагу сучасних дослідників, є висвітлення особливостей творчості носіїв народно-пісенного виконавства та комплексу їх детермінант. Сутнісною новацією із досвідом, накопиченим у ХІХ–ХХ ст. музикологічним знанням, є акцентуація нерозривного зв'язку шляхів буття народно-пісенного виконавства із загальними тенденціями історико-культурного та націєтворчого процесу. Так, дисертаційна праця Т. Шершової демонструє формування нового – культурологічного спрямування у висвітленні особливостей феноменології й онтології регіональної народно-пісенної традиції як утілення генного коду нації, концентрату національної ментальності, чинника формування регіональної та «національної ідентичності, яка полягає в реактуалізації культурно-історичного мину-

лого нації» (2021, с. 173), як концентрований ментальний код позиціонує народнопісенну спадщину А. Ковбасюк (2017, с. 1).

Регіональна своєрідність – атрибутивний маркер народнопісенного виконавства, який зберігає позачасову значущість у синхронії та діячності. Його первинна вагомість є чинником уваги сучасних науковців до окреслення: – пріоритетних традицій народнопісенного виконавства Середньої Наддніпряни: підголосково-поліфонічної, яка демонструє домінування жіночого співу та горлового» і «голосового» типів виводу, та кантової, яка характеризується умовною академізацією (Пиж'янова, 2019, с. 1593–1594); – особливостей народнопісенного виконавства Полтавщини у синхронії та діячності (в аматорському та професійному, сольному, ансамблевому та хоровому варіантах), зокрема у творчості представників української діаспори, що створює обґрунтовані підстави для позиціонування народнопісенного виконавства як явища світової культури (Шершова, 2021).

Новітньою тенденцією сучасної музикології є позиціонування народнопісенного виконавства не як окремої галузі виконавського мистецтва, позначеної спектром суто виконавських особливостей, а як потужного, регіонально маркованого чинника буття традиційної етнокультури та формування національної ідентичності (Синиця, 2021, с. 130).

З огляду на виникнення певних дисонансів у мистецькому просторі, пов'язаних із необхідністю формування нових алгоритмів і механізмів узгодження різних академічної, естрадної та фольклорної царин музичного мистецтва та формуванням нової генерації виконавців, у сучасному музикологічному дискурсі щодо питань народнопісенного виконавства формується методологічно орієнтований напрям. Новаційним у його межах є:

– акцентуація емоційної складової народнопісенної виконавської традиції та потреби у зв'язку із цим у методичному обґрунтуванні та розширенні спектру педагогічних, методичних прийомів, які мають забезпечити осмислену та виразну виконавську міміку та артикуляцію, формування відповідного сценічного образу, збагаченого елементами майстерності актора, розвиток виконавської волі (Дріневська, 2018);

– наголос на необхідності формування українознавчого фундаменту сучасної фахової підготовки виконавця народної пісні та необхідності збереження та популяризації українського народнопісенного виконавства в контексті міської культури (Лоцман, 2012);

– усвідомлення необхідності формування навичок, зокрема у виконавців міського фольклористичного колективу, «розрізняти типове й нетипове у фольклорному виконавстві, а також усвідомлювати на різних рівнях зокрема: територіальному (побутування і прояв: вузько-локальне, локальне, регіональне, субетнічне, загальнонаціональне); жанровому (прояв головних і периферійних жанрових ознак, місцева специфіка жанру; етнографічному (використання в обряді, виконавська мотивація – побутова чи сценічна, вікові вподобання і т. ін.) (В. Сінельнікова, І. Сінельніков, 2019, с. 96);

– підкреслення доцільності застосування режисерського трактування виконавського процесу, урахування можливостей театралізації оформлення як із застосуванням традиційної для народнопісенного виконавства візуальної компоненти образу виконавця, так і застосуванням новітнього арсеналу технічних засобів естрадного мистецтва (Регеша, Скопцова, 2021).

Питання вокальної специфіки народнопісенного виконавства є наріжним каменем національної музикологічної думки, що обумовлює наявність сформованого та усталеного погляду на комплекс прийомів звуковидобування, звуковедення, артикуляції, динамічних, агогічних тощо особливостей, які маркують народнопісенну виконавську парадигму. Характерною рисою сучасного музикологічного дискурсу є персональне проєкціювання особливостей народнопісенної виконавської парадигми. Це виявляється в увазі дослідників до творчості знакових постатей – березинь народної пісні – Ніни Матвієнко, виконавиць – представниць української діаспори, зокрема Квітки Цісик, і акцентуація вагомості авторської виконавської концепції у контексті сучасних репрезентацій народної пісенності (Радкевич, 2018). Проте не менш інтенсивною є тенденція осягнення творчості особливостей сучасних виконавиць, які демонструють плідне поєднання ознак народнопісенного та естрадного виконавства.

Формування таких виконавських синтезуючих феноменів, зокрема специфіка їх концептуальної основи, спонукає дослідників до розширення термінологічного апарату музикології. Так, В. Осипенко окреслюючи специфіку саме національного вокального вислову творчості О. Мухи, оперує терміном «етноестетика», виконавські обрії якого вбачає в «вокально-тембровому колориті звучання, особливостях інтонування, свободі метро-ритмічного руху, варіативності та мелізматичному багатстві» (2021, с. 129), концептуальні ж окреслює зверненням до знакових взірців народнопісенного виконавства та ментальній визначеності виконання. А. Ковбасюк у зв'язку з окресленням особливостей виконавського інтерпретування народнопісенного виконавства в академічному просторі запроваджує поняття «народнопісенне амплуа», яке «включає в себе вибір співаком тих тематичних груп та жанрів українського пісенного фольклору, які найближчі особистості артиста» (2017, с. 4) та ґрунтується на етнокультурній настанові виконавця.

Питання сутності та соціальної місії сучасного мистецтва, актуалізовані тенденцією його комерціалізації, насичення кітчевою арт-продукцією (Уманець, 2022), спонукають сучасних українських дослідників до зосередження уваги на проблемах функціонування народнопісенного виконавства: доцільності активізації організації та проведення фестивалів, сценічних репрезентацій (Синиця, 2021, с. 132), значущості діяльності щодо «пропаганди фольклору за допомогою проведення народних світ та концертів тощо; участь у справі відродження та збереження усної нематеріальної спадщини титульної нації та етнічних груп» (Шнуренко, 2021, с. 300).

Зазначимо, що пильна увага науковців до питань сучасного буття народнопісенного виконавства демонструє як усвідомлення необхідності збереження його атрибутивних маркерів як концентратів духовного досвіду, так і осмислення специфіки синтезуючих процесів, що визначають специфіку сучасного художнього простору і в які народнопісенне виконавство входить як повноправна складові – носій і символ національної, культурної пам'яті.

**Висновки.** Народнопісенне виконавство – атрибутивний маркер українського художнього простору, феноменологічна та онтологічна

специфіка якого завжди була у фокусі уваги музикологічного знання. Накопичений ним досвід та сучасна тенденція формування нових дослідницьких модусів актуалізує потребу виявлення провідних напрямів дослідження народнопісенного мистецтва. Сучасний музикологічний дискурс із широкого кола питань народнопісенного виконавства являє собою різноманіття дослідницьких пошуків, обумовлене різнобарв'ям художньої рефлексії, та позначене наявністю таких провідних спрямувань: феноменологічний модус, позначений увагою до виявлення специфіки виконавського фольклоризму та аматорства як культурного феномену, спрямованого на збереження культурної пам'яті; культурологічний модус дослідження народнопісенного мистецтва як художнього відбиття генного коду, менталітету нації, концентрату національної ментальності, чинника регіональної та національної ідентичності, а також буття традиційної етнокультури; регіональний модус, який характеризується тенденцією деталізації в окресленні історії та виконавської специфіки народнопісенного виконавства, зокрема і в контексті діяльності української діаспори; методичний модус, який вирізняється новаційною акцентуацією емоційної компоненти народнопісенного мистецтва, акцентуацією необхідності формування українознавчого фундаменту сучасної фахової підготовки виконавця народної пісні, урізноманітнення регіонально маркованих навичок виконавства, потреби в режисерському оформленні виконавського процесу та застосування палітри засобів мистецтва естради; персональний модус, пов'язаний із активізацією уваги до виявлення специфіки інтерпретування народнопісенної виконавської парадигми у творчості видатних виконавиць народної пісні; термінологічний модус, який позначений тенденцією розширення термінологічного апарату з питань народнопісенного виконавства у зв'язку із розширенням обріїв його функціонування, активізацією застосування таких понять як «етноестетика», «народнопісенне амплуа» тощо; функціональний модус, позначений спрямованістю на висвітлення проблем буття народнопісенного мистецтва у художньому просторі сучасності.

**Перспективи подальших досліджень** полягають у виявленні особливостей сучасного

музикологічного дискурсу з питань дифузії ретичного обґрунтування художньої практики народнопісенного та естрадного виконавства, та педагогічних, методичних засад народнопісенного мистецтва, що є нагальною проблемою у контексті тео-

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Дріневська В. Емоційне виконання української народної пісні: педагогічні та методичні замітки. *Культура і сучасність*. 2018. № 2. С. 128–133.
2. Ковбасюк А. М. Український пісенний фольклор у професійному формуванні вокаліста (на прикладі Львівської вокальної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття): автореф. дис. ...канд мистецтвознавства: 17.00.03. Одеса, ОНМА ім. А. В. Нежданової, 2017.
3. Лоцман Р. О. Методичні та українознавчі засади фахової підготовки виконавців народної пісні в умовах сучасного міста. *Наукові записки національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні та історичні науки*. 2012. Вип. 108. С. 119–126.
4. Осипенко В. Етноестетика української народнопісенної традиції у виконавській творчості співачки Оксани Мухи. *Культура України*. 2021. Вип. 72. С. 124–130.
5. Пиж'янова Н. Дослідження процесу поширення Середньонадніпрянської виконавської традиції гуртового співу (на прикладі Охматівського хору). *Народознавчі зошити*. 2019. № 6 (150). С. 1591–1597.
6. Радкевич Ю. Співак як співавтор: особливості репрезентації української народної пісенності у концертно-мистецькому просторі сьогодення. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2018. Вип. 48. С. 100–118.
7. Регеша Н. Л., Скопцова О. М. Формування навичок режисури виконавського репертуару у студентів спеціалізації «Народнохорове мистецтво». *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 2021. Вип. 44. С. 102–105.
8. Синиця Р. І. Сучасна проблематика традиційного народнопісенного виконавства. *Література та культура Полісся. Серія «Філологічні науки»*. 2021. № 18. С. 128–140.
9. Сінельнікова В., Сінельніков І. Деякі питання засвоєння автентичної традиції співу у міському молодіжному фольклористичному колективі. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 4 (187). С. 94–99.
10. Уманець О. В. Глокалізація. Соціологія права: енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, Л. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін., за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2020. С. 186–188.
11. Уманець О. В. Кітч у просторі культури межі ХХ-ХХІ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Т. 4. С. 60–65.
12. Шершова Т. В. Культурна пам'ять як чинник формування національної ідентичності (на матеріалах народно-пісенних практик Полтавщини): дис. ...докт. філософії: 032/ НАККіМ Київ. 2021. 241 с.
13. Шнуренко Т. В. Аматорство як основа організації народних пісенних колективів: потенціал розвитку та вкорінення у практику виконавства. *Молодий вчений*, 2021. № 1 (89). С. 299–302.

#### REFERENCES:

1. Drinevska, V. (2018). Emotsiine vykonannya ukrainskoi narodnoi pisni: pedahohichni ta metodychni zamitky [Emotional performance of the Ukrainian folk song: pedagogical and methodical notes]. *Culture and Contemporaneity*, 2, pp. 128–133 [in Ukrainian].
2. Kovbasyuk, A. M. (2017). Ukrainski pisennyi folklore u profesiinomu formuvanni vokalista (na prykladi Lvivskoi vocalnoi shkoly druhoi polovyny XX - pochatku XXI stolittia [Ukrainian folk songs in professional vocalist formation (using an example of Lviv vocal school of the late 20<sup>th</sup> century and the early 21<sup>st</sup> century)]. The thesis for a Candidate's degree in Art History, specialty 17.00.03. A. V. Nezhdanova Odessa National Academy of Music. Odessa.
3. Lotsman, R. (2012). Metodychno ta ukrainiznavchi zasady fakhovoi pidhotovky vykonavtsiv narodnoi pisni v umovakh suchasnoho mista [Methodical principles of professional preparation of performers of folk song in the condition of modern city]. *Scientific notes of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series: Pedagogical and historical science*, 108, pp. 119–126.
4. Osypenko, V. (2021). Etnoestetyka ukrainskoi narodnopennoi tradytsii u vykonavskii tvorchosti spivachky Oksany Mukhy [Ethnoaesthetics of the Ukrainian folk song tradition in the performance of the singer Oksana Mukha]. *Culture of Ukraine*, 72, pp. 124–130 [in Ukrainian].
5. Pyzhianova, N. (2019). Doslidzhennia protsesu poshyenniiia Serednonaddniprianskoi vykonavskoi tradytsii hurto-voho spivu (na prykladi Okhmativskoho khoru) [Research of the process of spreading of the Middle Dnieperperforming Tradition of Group Singing (on the example of Okhmatov Choir)]. *The Ethnology Notebooks*, 6 (150), pp. 1591–1597 [in Ukrainian].

6. Radkevych, Y. (2018). Spivak yak spivavtor: oaoblyvosti reprezentatsii ukrainskoi narodnoi pisenosti u kontsertno-mystetskomu prostori sohodennia [The singer as a co-author: the features of the representation of Ukrainian folk songs in the concert and art space of the present]. *Problems of Interaction of Art, Pedagogy, Theory and Practice of Education*, 48, pp. 100–118 [in Ukrainian].
7. Rehesha, N., Skoptsova, O. (2021). Formuvannia navychok rezhysury vykonavskoho repertuaru u studentiv spetsializatsii «Narodnokhorove mystetstvo» [Developing of directing skills of the performing repertoire with students of folk choral art specialization]. *Bulletin of KNUKiM. Series in Art*, 44, pp. 102–106 [in Ukrainian].
8. Synytsya, R. I. (2021). Suchasna problematyka tradytsiinoho narodnopisenoho vykonavstva [Modern issues of traditional song performance: ethnocultural aspect]. *Literature and Culture of Polissya. Series «Philology Research»*, №18, pp. 128–140 [in Ukrainian].
9. Sinelnikova, V., Sinelnikov S. (2018). Deiaki pytannia zasvoiennia avtentychnoi tradytsii spivu u miskomu molodizhnomu folklorystychnomu kolektyvi [Some question of development of authentic tradition of the copy in the city youth folklorist collective]. *Image of the Modern Pedagogue*, 4 (187), pp. 94–99 [in Ukrainian].
10. Umanets, O. V. (2020). Hlokalizatsiia [Glocalization]. In M. P. Trebin (Ed.). *Sotsiologhiia Prava: Entsyklopedychnyi Slovnyk* [Sociology of Law: Encyclopedic Dictionary] (pp. 186–188). Pravo [in Ukrainian].
11. Umanets, O. V. (2022). Kitch in the cultural space at the turn of XX–XXI centuries. *Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papers of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*, 47, vol. 4, pp. 60–65 [in Ukrainian].
12. Shreshova, T. (2021). Kulturna pamiat yak chynnyk formuvannia natsionalnoi identychnosti (na materialy narodno-pisennykh praktyk Poltavshyny [Cultural memory as a factor in the formation of a national identity (on the material of folk songs practices of Poltava region)]. *Doctor's thesis*. NACaAM. Kyiv [in Ukrainian].
13. Shnurenko, T. (2021). Amatorstvo yak osnova orhanizatsii narodnykh piesennykh kolektyviv: potentsial rozvytku ta vkorinennia u praktyku vykonavstva [Amateurism as a basis for the organization of folk song groups: the potential for development and rooting into the practice of performing]. *Young Scientist*, 1 (89), pp. 299–302 [in Ukrainian].